

Ekonomka Markéta Šichtařová: Důchody ve ztrátě

- CZ24 News | 2. července 2021

Už v listopadu 2019 vyšel ve Financial Times článek s názvem “Jejich dům je v plamenech: penzijní krize zasáhla svět”. Něco jako globální penzijní krize je přitom v Česku neznámé téma.

Přitom je to globálně důležité téma. Krize penzijních fondů nenastala jen v Evropě, ale všude ve vyspělém světě.

U nás se sice roky mluvilo o české důchodové reformě, ale nepamatuji si, že by se ve větším měřítku mluvilo o globálních souvislostech. Navíc když se mluví o problémech penzí, mluví se obvykle pouze o stárnutí populace a experti z televize se tváří, jako že v cizině to už vyřešili a jen ti hloupí Češi jsou zase sto let za opicemi.

Jenže ve světě je situace daleko komplikovanější a květnatější. V (dosud ještě) vyspělém světě je problém s tím, že jsou rekordně nízké nebo dokonce záporné úrokové sazby. Podle agentury Bloomberg přesáhla v létě 2020 globální hodnota dluhopisů se záporným výnosem 16 bilionů dolarů. To je tak velká částka, že si ji skoro nikdo neumí ani představit. A o tom byl právě článek ve Financial Times.

Popisuje 77letého Nizozemce Jan-Pieter Jansena, kterému penzijní fond nečekaně poslal dopis o záměru snížit mu důchod o 10 %. Jansen se tím během okamžiku dostal do finanční tísně. Celý život

řádne spořil a najednou nezaviněně bude mít během vteřiny nižší důchod.

Jak je to možné? Je to podvod? Vysvětlení je prosté: situace na finančních trzích se vyvíjela nepříznivě. No uznejte, je snad záporná úroková sazba centrální banky normální? Záporná úroková sazba znamená, že někomu půjčíte peníze a místo toho, aby vám on za půjčku zaplatil odměnu, zaplatíte vy jemu za to, že jste mu „směli“ půjčit. Přejde to někomu v souladu se zdravým rozumem a kapitalismem? A to takovou politiku provozuje ECB řadu let.

Podobně jako pan Jansen jsou na tom i miliony dalších lidí, a to nejen v Evropě, protože podobné nesmysly zvané kvantitativní uvolňování zkoušejí i jinde ve světě. Světová ekonomika má dlouhodobě problémy a jen je maskuje. Mluví se o zombie firmách, které jen díky záporným úrokovým sazbám ještě nebankrotovaly.

Velké firmy najednou nemají ve světě peníze na podporu penzijních fondů svých zaměstnanců. Samy mají dluhy a mizerný rating, ačkoli se jedná o celosvětově známé firmy. Problém bobtná od Japonska, přes Rusko a USA, až po Brazílii.

Místo ztráty se mluví o záporném zhodnocení fondů. Podle dat OECD byly záporné reálné výnosy v roce 2018 zcela běžné ve 20 z 25 sledovaných zemí OECD. Mimo vyspělé země (nečleny OECD) byl tento vývoj vzácnější. Záporné výnosy byly jen u 11 z 26 zemí. Překvapivě podle těchto dat nemělo v roce 2018 největší problém Nizozemsko, ale Polsko a Hongkong. České fondy měly reálný výnos mínus 1,6 %, nizozemské mínus 3,1 %, belgické mínus 6,5 % a polské stejně jako hongkongské mínus 11,6 %. To je tak velká ztráta, až to je podezřelé. Naopak slušné reálné výnosy měli v Austrálii, kde bylo kladné zhodnocení 5,9 %. V rámci Evropy stojí za zmínku Dánsko s +1,9 %

Ještě před deseti lety byl svět jakž takž normální. Dnes jsou s minimálním rizikem kladné výnosy nedosažitelné. Politika záporných úrokových sazeb žene penzijní fondy do rizika. Ty ho ale současně podle regulace mnoha zemí nesmí podstupovat. Dostávají se tím do svízelné situace, kdy musí investovat jinak než dřív. Někde nakupují akcie, někde nemovitosti. Už jen čekám, kdy začnou nakupovat certifikáty na pozemky na Marsu. Zkrátka hledají se alternativní investice. Často i *velmi* alternativní.

Přehnané vydávání vládních dluhopisů se dříve či později vládám vymstí, protože časem už nebudou fondy na jejich dluhopisy zvědavé. Předlužené vlády přijdou o věřitele a budou se divit, že jim už nikdo nechce půjčit. Začnou šetřit nebo škrtnat dluhy? To by bylo moc racionální. Politik je byrokrat. Prostě upraví regulaci tak, že budou fondy povinně státní dluhopisy nakupovat. Fakt, že to nebude dobré ani pro fondy, ani pro budoucí důchodce, nebudou politici řešit.

COVID-19 výnosnost (nejen) penzijních fondů v roce 2020 ještě zhoršil ve srovnání s dobou, kdy zmíněný článek ve Financial Times vyšel. A všichni se tváří, jako že to je OK. Můžete prý být ještě rádi, že jste mohli třeba takovému městu Berlínu půjčit – jenže vy máte čistou ztrátu. A to je problém penzijních fondů, které byly postaveny na myšlence, že budou bezpečně půjčovat vládám, a tím zhodnocovat peníze střadatelů.

Ještě máte chuť na penzijní fond?

Autor: Markéta Šichatářová

Zdroj: sichtarova.blog.